

smeltning ved Gasarter (Aftryk af comptes rendus à l'academie des sciences 28 Marts 1812, 1 Juli 1814).

Note sur la presence du plomb dans divers produits artificiels (Extr. des comptes rendus à l'acad. des sciences 16 Septbr. 1814).

Note sur une classe particulière de mouvemens musculaires etc. (Extr. des comptes rendus à l'acad. des sc. 11 Decbr. 1816).

Mödet den 25de Juni.

Etatsraad, Professor *F. C. Petersen* forelage Selskabet en Afhandling om *Epheternes og deres Dikasterier i Athen.*

Denne Undersøgelse angaaer et af de dunkleste Punkter i den græske Oldtidsvidenskab. De Efterretninger vi have om Epheternes Dikasterier fra den Tid, da de endnu, i det mindste tildeels vare i Besiddelse af deres tidligere Anseelse og Virksomhed ere for faa og ufuldstændige til derpaa at bygge en sikker, omfattende og tydelig Fremstilling af Sagen. Hvad der fra en noget senere Tid findes hos Pausanias, Plutarchos og enkelte Andre, er al Ære værd, men langtfra tilstrækkeligt. Man nødes derfor til at tage sin Tilflugt til den end sildigere Tids Skribenter, for største Delen halv lærde, tildeels uvidende Samlere, Scholiaster, Grammatikere og Lexikografer. Hvad der findes hos dem ogsaa om den her behandlede Gienstand, er ikke Lidet i Omfang, men desto ringere i Værd og Brugbarhed. Naturligviis ere disse Efterretninger af ulige Beskaffenhed, men det gjelder dog om dem i kun altfor høi Grad, at en Række af Vidnesbyrd ofte ikke veje mere end et eneste. I mangfoldige Tilfælde have disse Skribenter ikke havt Originalerne til deres Efterretninger for sig; meget ofte have de slet ikke kiendt dem. De udskreve den Ene den Anden; ikke sielden med Udeladelse af vigtige Momenter, der fandtes hos de nu tabte Forgængere; og ovenkiøbet med Tilføjelse af Feil, ogstaaede deels af Uvidenhed, deels af Misforstaaelse eller Skiødesløshed.

Under saadanne Omstændigheder er det ikke at undres over, at

der endnu ikke haves nogen tilfredsstillende Behandling af denne Gienstand, og at ingen af de Mænd, der i vor Tid have gjort sig høit for-
tiente ved Undersøgelser over det attiske Retsvæsen, have indladt sig
paa nærmere Fremstilling af denne Deel deraf.

Naar Forfatteren af denne Afhandling ikke destomindre har ind-
ladt sig paa dette mislige Foretagende, har han ingenlunde overseet det
Betænkkelige i at anvende betydelig Tid og Arbeide paa en Undersøgelse,
hvoraf der er saa liden Udsigt til at vinde et tilfredsstillende Resultat;
men Videnskaben drager sine Dyrkere med en Magt, som det ei falder
os ind at modstaae, ikke sielden ind paa trange og besværlige Baner,
hvorfra vi ikke altid vende tilbage med riigt Udbytte; men som vi dog,
saasandt Forskningen har været redelig og alvorlig, ikke fortryde at
have vandret.

Om foreliggende Afhandling skal jeg inkrænke mig til at med-
dele Følgende.

Allerede rum Tid för Solon (594) var Trangen til en giennem-
gribende Reform af Athens statsborgerlige Forhold i høi Grad følelig.
Omtrent en Menneskealder för Solon gjorde Drakon (624) et saadant
Forsøg ved at instifte criminelle Retter, hvis Hensigt baade var at sætte
Grændser for den private Blodhævns Voldsomheder og for Magistrater-
nes i høi Grad vilkaarlige Udøvelse af Magten. Disse Dommere vare de
her behandlede Epheter. Den af dem udøvede Deel af Athenernes Rets-
væsen hængte paa det nøjeste sammen med ældgammel Tro og Cultus;
og var for en stor Deel mere en religiøs end politisk-juridisk Jurisdiction,
— en Omstændighed, der efter hine Tidens Vilkaar var en nødvendig
Betingelse for at det skulde lykkes, hvad Drakon tilsigtede, at tæmme
Blodhævnen ved Indsættelse af Domstole. Drakon gav herved og ved
Indskrænkningen af Övrighedernes udartede Myndighed en ingenlunde
uviglig Impuls til Athenernes senere indtrædende Retsudvikling og Folke-
magtens Opkomst mod Eupatriderne. Men hvad Drakon i denne, som
formodentlig i flere Retninger havde forsøgt, blev snart utilstrækkeligt, thi
vel indskrænkedes Eupatriderne ved at de ikke som forhen i Egenskab
af Övrigheder kunde udøve vilkaarlig dömmende Magt, men da de dra-
koniske Domstole kun beklædedes af Eupatrider, forbleve disse dog i
Besiddelse ogsaa af denne Deel af Magten, kun i mindre vilkaarlig Form.
Men disse Indretninger bleve, som sagt, snart utilstrækkelige. Det blev

nödvendigt at gaae videre. Solon gjorde sit Navn udödeligt ved de Love og Indretninger, ved hvilke han aabnede en ny glimrende Fremtid for Athenerne.

Under Udviklingen af Solons giennemgribende Statsreform maatte de övrige drakoniske Indretninger vige eller tabte sig i alt Fald snart saa ganske, at ikke engang en Tradition om dem er bleven tilbage. Endog den Deel af den ældre criminelle Rettergang, under hvilken de groveste Forbrydelser henhörte, omformedes ved Solon, og henlagdes med andre vigtige Functioner under Areopagos, udenat vi vide, hvorledes denne Rettergang forhen havde været ordnet. Saaledes bleve kun de fire af Drakon indstiftede Ephet-Dikasterier tilbage, hvilke beklædedes af 51 ansete Mænd, som havde fyldt deres halvtredsindstyvende Aar, og valgtes udaf Eupatridernes Klasse efter deres personlige Qualificationer. Disse saakaldte Ephet-Dikasterier lod Solon bestaae uforandrede, hvortil Aarsagen uden Tvivl var, at de, som allerede bemærket, havde en mere religiös Charakter; og ikke stode hindrende eller forstyrrende i Vejen for hans Reforme. De kunde uden Vanskelighed optages deri; ja tiente vel endog til at fuldstændiggjøre og understötte dem. Endog i den efterfølgende Tid kunde Demokratiet med stærke Skridt udvikle sig videre og videre udenat komme i Strid med de drakoniske Dikasterier, hvilke under Præsidium af Archon Basileus paa de fra ældgammel Tid dertil indviede Steder: ved Palladion, Delphinion, Prytaneion og Phreatto, dömt i Sager, hvor den paadömt Handling krævede religiös Afsoning (*καθαρσις*), og overhovedet lagttagelse af visse foreskrevne Religious-Ceremonier. De for disse Dikasterier hörende Klager vare mod uforsættligt Drab (Palladion); mod forsættligt Drab, hvor der nedlagdes Paastand paa, at det efter Loven var straffrit (Delphinion); mod det Redskab, hvorved et Menneske var berövet Livet, naar Gierningsmanden var ubekjendt, (Prytaneion); og endelig mod den, som medens han befandt sig i Landflygtighed for Vaadesdrab, under sin Fraværelse anklagedes for at have begaaet forsættligt Drab (Phreatto). Men Tingenes Gang medförte, at disse Dikasterier, endskiönt de ingensinde, ikke engang under Demokratiets störste Udvikling ophævedes, dog ikke kunde bevare deres tidligere paa Folkets religiöse Tro og Cultus grundede Anseelse. Efterhaanden som Tænkemaaden ogsaa i denne Retning forandrede sig, yttrede dette sin Indflydelse paa Epheternes Stilling og de

om dem herskende Opinion; thi vel bevaredes en vis Ærbødighed ligesom i Hellenismens seneste Tider for disse Indretninger, der hængte sammen med ældgamle Religionsskikke og med Fortidens mythiske Sagn, men denne Ærbødighed blev efterhaanden mere traditionel end levende tilstede i Folkets Sind. Men heraf fulgte da ogsaa, at medens Folket lod Epheterne forblive i Besiddelse af den religieuse Side af deres Virksomhed, anmassede det sig efterhaanden, idetmindste nu og da, Udøvelsen af Epheternes Dommermagt. Denne Anmasselse skeete derved, at de af Folket, der aarligen udvalgte til at beklæde de borgerlige Domstole (Heliasterne), navnlig i de græske Taleres Tid, og formodentlig i Tilfælde, hvor de Sager, der skulde paadømmes, gave særlig Anledning dertil, fortrængte Epheterne ved at indtage deres Plads som Dommere, men dog altid i Epheternes Dikasterier, og under Forsæde af Archon Basileus. Dette, at Heliasterne paadømte disse Sager ikke i deres egne, men i Epheternes Dikasterier, havde uden Tvivl sin Grund deri, at de religieuse Skikke, som fandt Sted ved disse Sager, vare bundne til de Steder, hvor Ephet-Dikasterierne fandtes, og at de udøvedes ved Epheterne og under deres Tilsyn; hvilket imidlertid ikke udelukkede Andres Deeltagelse deri, navnlig ved Dikasteriet Prytaneion. — Det laae i Sageus Natur, at den her omtalte Indblanding af de borgerlige Domstole kun fandt Sted i de af Epheternes Dikasterier, der, om de end i deres hele Væsen bare et religieust Præg, dog havde en vis juridisk Charakter; altsaa i Dikasterierne ved Palladion og Delphinion, hvor der dømtes over uforsættligt, og forsættligt, men efter Loven straffrit Drab.

At denne Indblanding har fundet Sted haaber Forfatteren i Afhandlingen at have beviist; men desværre er det ikke lykkedes at finde det Tidspunkt, hvorfra den begyndte; og heller ikke, naar Epheternes Virksomhed aldeles ophørte. Hiin Indblanding begyndte, da dens ovenfor angivne Aarsager vare saavidt udviklede, at de kunde giøre sig gjeldende mod Fortidens ærværdige Institutioner. Om Tiden, naar Epheternes Virksomhed ophørte, maae det beroe ved at deres Dikasterier aldrig formeligen ophævedes, men efterhaanden tabte sig, og omsider ophørte at sig selv, udenat vi kunne sige, hvorlænge en svag Rest af deres Virksomhed vedvarede.

Det her foreliggende Skrift egner sig ikke til at give Udtog deraf. Det maae derfor være nok i ovenstaaende almindelige Udsigt, at

have meddeelt de Synsmaader, som have ledet Forfatteren. Skriftets Indhold er ordnet efter nedenstaaende Oversigt.

I. Om Epheterne i Almindelighed.

1. Om Anledningen til Epheternes Indstiftelse ved Drakon, og deres Forhold til den soloniske Statsforfatning.
2. Epheterne indsatte af Drakon som criminelle Dommere.
3. Epheternes Navn.
4. Epheternes Alder, Qualificationer og Antal.
5. Epheternes Valgmaade.
6. Antallet af Epheternes Dikasterier, og deres Forhold til Athenernes övrige Domstole.

II. Om Epheternes Dikasterier hvert for sig.

1. Om Palladion.
2. Excurs om Exegeterne.
2. Om Delphinion.
3. Om Prytaneion.
4. Om Phreatto.

Professor *Steenstrup* forelagde Selskabet sine Bemærkninger om Slægten *Anomias* Stilling til andre Muslinger. Fft. søgte at godtgjøre, at de af alle Forfattere hos denne Slægt antagne Afvigelser fra Muslingernes sædvanlige Bygning mest havde deres Grund i en mindre nøiagtig Undersøgelse og en deraf følgende mindre rigtig Opfattelse af Forholdene. Han kunde derfor ikke i mindste Maade ansee den Mening for grundet, der i den nyere Tid mer og mer synes at grundfæste sig, at *Anomia* danner en Overgang fra de egentlige Muslinger til Terebratulerne, hvilke han i det Hele ikke kunde indrømme Plads ved Siden af eller i Række med Muslingerne. — Aabningen paa den ene af *Anomias* Skaller svarer ikke til Gjennem boringen af den ene Skal hos *Terebratula*, men er et Udsnit, som hos *Pedum* og *Pecten* har en Byssus, hvormed Dyret fasthæfter sig; denne Byssus er tynd og pladedannet, og udgjör den saakaldte tredie eller overtallige Skal; den afsøndres af et Partie, der aldeles svarer til Byssusgruben hos andre Muslinger, og den